

Vårrapssorter 2010

- bättre utbud än på länge

Nu är det många nya sorter på gång i vårraps. Hybriderna gör sitt intåg 2010 och bidrar med god avkastning och intressanta egenskaper.

Text & foto: Johan Biärsjö, Svensk Raps

Det händer riktigt intressanta saker då det gäller nya vårrapssorter. De senaste åren har vi sett nya sorter som Joplin, Larissa, Sheik, Ritz och Rollo. Dessa har ökat intäkten med 500 till 600 kronor per hektar jämfört med SW Stratos, som tidigare var den helt dominerande sorten. Det är viktigt att vi inser att nuvarande nivå på rapspriset mellan 2:50 och 3 kronor gör att sortvalet betyder mycket i intäkt per hektar. Men nu tar vi ytterligare ett stort kliv i och med att vårrapshybriderna gör sitt intåg på marknaden.

Sortprovning visar vägen

Vid sortjämförelser måste man givetvis ta hänsyn till både oljehalt och rapspris. Ju högre pris desto större blir utslaget mellan sorterna. I tabell 1 och tabellen på nästa sida presenteras intäkten för de sorter som provats minst två år i försök

”Nu tar vi ytterligare ett stort kliv i och med att vårrapshybriderna gör sitt intåg på marknaden.”

Hybridpremiär. Den nya hybridensortern Zappa i en demodoling i Dalarna 2009.

ken och därmed kommer upp i ett acceptabelt antal försök. Intäkten grundar sig på 2:70 kronor per kilo frö med 1,5 procents påslag på priset för varje procentenhet olja över 40 procent. Håller vi oss till de sorter vi hade 2009: Joplin, Larissa,

Sheik, Ritz och Rollo, så är skillnaderna i intäkt små. Då är det kanske viktigare att se på sortegenskaperna i tabell 2 där stjälkstyrka, stjälklängd och tidighet är bland de viktigaste.

Den tidigaste av dessa sorter är

En mosaik av sorter lyfter sortlistan

	Frö, kg/ha	Intäkt kr/ha	Intäkt, rel.	Antal försök
SW Joplin	2400	6 776	100	62
SW Sheik	2360	6 593	97	52
SW Rollo	2430	6 843	101	59
SW Ritz	2470	6 891	102	49
RG Larissa	2410	6 760	100	36
Mosaik (SW L2840)	2580	7 246	107	18
NPZ SR10108 H	2630	7 503	111	10
SW M2845 H	2570	7 180	106	18
SW Brando H	2620	7 358	109	18
SW Zappa H	2580	7 236	107	18

Tabell 1. Fröavkastning och intäkt 2005-2009, hela Sverige. H = hybrid.

Väg in sortegenskaperna i sortvalet

Sort	Stjälkstyrka %	Stjälklängd cm	Mognad dagar	Oljehalt % i handelsvara
SW Joplin	83	94	121	43,0
SW Sheik	84	93	119	42,3
SW Rollo	89	102	121	42,9
SW Ritz	82	87	122	42,2
RG Larissa	83	95	121	42,6
Mosaik (SW L2840)	83	87	121	42,7
NPZ SR10108 H	84		123	43,8
SW M2845 H	86	96	120	42,3
SW Brando H	83	95	121	42,7
SW Zappa H	86	96	119	42,6

Tabell 2. Sortegenskaper i vårraps. H = hybrid.

Sheik. Tre dagar tidigare än Joplin i försöken gör ofta uppåt en vecka i praktisk odling. Det är en egenskap som motiverar sorten, framför allt i nordliga odlingsområden, trots några procents lägre avkastning.

Ser vi på stjälkstyrkan så har de flesta sorterna en fullt acceptabel stjälkstyrka, men Rollo utmärker sig med 89 trots att den är längst med sina 102 cm. Oljehalten är givetvis en viktig egenskap och av de hittills nämnda sorterna slår ingen mätarsorten Joplin. Men det har vi redan tagit hänsyn till då vi jämför sorterernas intäkt där priset justeras för oljehalten.

En jämförelse av sorterernas intäkter visar att av förra årets marknadssorter ger Ritz den högsta intäkten, se diagram. Okej, jag vet att det var stora problem med Ritz 2009, men det är inte samma ut-

såde i år. Det mest glädjande inför årets sådd är att hybrid sortererna gör sitt intåg i svensk vårapsodling. Brando och Zappa är först ut, men mer är på gång.

Ännu mer på gång

Sortutvecklingen på oljevaxter sker snabbt. På bara några år har vi gått från sorterna Stratos och Heros till Joplin och sedan Ritz och Larissa. Och 2010 kommer alltså hybriderna. När vi ser på resultaten av sortförsöken i tabell 1 och 2 ser det lovande ut även för kommande år.

En linjesort från Svalöf Weibull, Mosaik (SW L2840), ger 7 procents högre intäkt, alltså i nivå med hybriderna Brando och Zappa.

Riktigt spännande är hybriderna NPZ SR10108 från det tyska förädlingsföretaget NPZ. Den har i försöken i medeltal gett 230 kilo

högre skörd än Joplin och tack vare den högsta oljehalten bland de prövade vårapsortererna blir intäkten hela 730 kronor per hektar bättre än Joplin.

Det börjar lossna för vårapsen! «

Fakta

Hybridutsäde är första generationen (F1) efter en korsning mellan två utvalda föräldralinjer.

Den här tekniken används i många växtslag som exempelvis raps, majs, råg och sockerbeter. Hybridförädlingen utnyttjar det genetiska materialet på ett effektivt sätt och ger konkurrentstarka sorter. En kontrollerad pollinering av en utvald hansteril moderlinje med en speciell fertil faderlinje ger hybridutsädet.

Källa: Lantmännen SW Seed

Nu kommer hybriderna i våraps

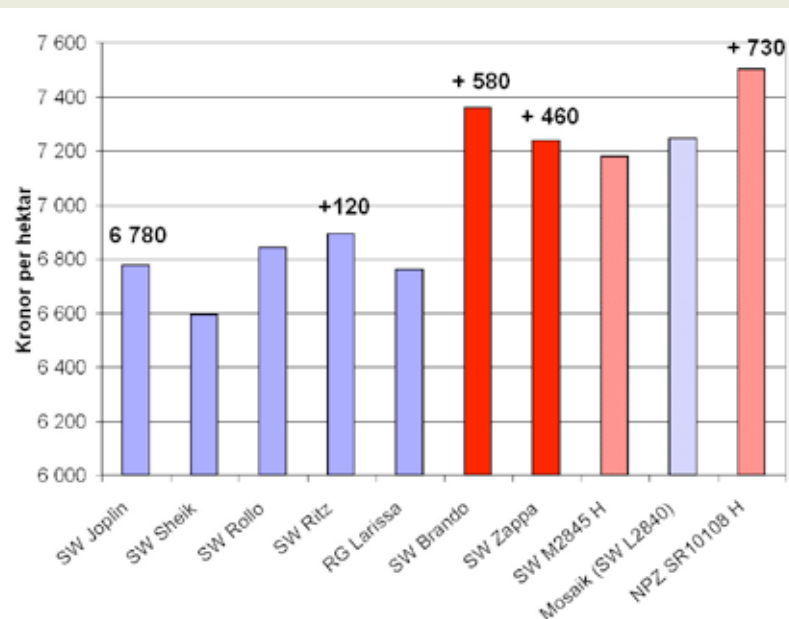
Arets nyheter är hybriderna Brando och Zappa från SW. Tack vare 7-8 procents högre avkastning blir merintäkten hela 460 respektive 580 kronor per hektar jämfört med Joplin och Ritz. Men då är inte hänsyn tagen till eventuell högre kostnad för utsädet. Våraps hybriderna verkar, liksom höstrapshybriderna, ha snabbare tillväxt vid etableringen. Det kan vara värdefullt eftersom förhållandena ofta är tuffa vid våraps sådd, framförallt om man väljer att så tidigt.

Dalarnas Frö- och Oljevaxtödlare har tillsammans med Svensk Raps provat Brando och Zappa i jämförelse med Sheik i storparcellsförsök i Hedemora. Ytorna var 10 * 10 m, tre skörderutor togs i vardera storruta. Det här är i och för sig bara ett försök, men intressant som komplement till de traditionella sortförsöken och resultatet är imponerande. Nu var skördenivån för Sheik inte bättre än 1 500 kilo per hektar men Zappas merskörd blev 420 kilo per

hektar och Brandos hela 1 300 kilo per hektar. Kanske är det så att i Dalarna passar hybriderna särskilt

bra. Där tangerar man den nordliga gränsen för våraps, och av tradition odlas här mest våraps. «

Nya sorter ger minst en halv tusenlapp mer

Intäkt och merintäkt av våraps vid ett fröpris på 2:70 kronor per kilo. Röd stapel = hybrid. Kommande marknadssorter i ljus kulört.